

מבוא:

הפנסיה בישראל כמו במדינות רבות במערב הינה סוגיה אשר עולה מדי פעם לכותרות וזאת מתוך הבנה שיש לבחון את הנושא לאור שינויים והתפתחויות. הנושא קשור לכל אזרח באשר הוא, השינויים עשויים להיות משמעותיים, גם אם לא נראה כך כעת. לכל צעד יש משמעות באשר לפנסיה של הפרט בעתיד. גופים רבים מעורבים בסוגיה זו ולכל גוף ולכל ארגון אינטרס משלו, מצד אחד הממשלה, ההסתדרות, ארגונים חברתיים, חברות ביטוח ועוד ולא אחת האינטרסים מנוגדים כאשר בסופו של דבר יש לחשוב על טובת המבוטח ועל עתידו כאשר יהיה קשיש ומחיתו תתבסס על הפנסיה באשר היא.

השינויים אשר נעשו במהלך 15 השנים האחרונות הינם רבים וייתכן כי שינויים אלו טרם הסתיימו וזאת בשל השינויים הדמוגרפיים אשר משפיעים במידה רבה על תחום הביטוח הפנסיוני שכן מי שעובד הוא אשר משלם בסופו של דבר לפנסיה ואם יש בעיה במס' העובדים, גיל פרישה, צמצום יילודה ועוד הרי שההשלכות לכך תבואנה לידי ביטוי בעתיד.

לאור זאת החלטתי לבחון בעבודה זו את המגמות המרכזיות ולבחון מהן המגמות העיקריות אשר השפיעו על השינויים במערכת הפנסיונית בישראל ?

פרק ב': התפתחות תכנית הפנסיה בישראל

הפנסיה בישראל הינה נושא אשר עולה לכותרות מדי כמה שנים, זאת בשל העובדה שהמערכת הפנסיונית מושפעת מגורמים שונים כגון: שינויים דמוגרפיים, מדיניות חברתית, מדיניות כלכלית ועוד. ניתן לדבר על תהליכים דמוגרפיים שונים אשר להם השפעה בהווה ובעתיד על סוגיית הפנסיה כגון: ההאטה בתהליך ההזדקנות בעולם המערבי אך יחד עם זאת, ירידה במספר הגברים אשר משתתפים בכוח העבודה או לחלופין בחירתם לפרוש משוק העבודה אשר יכולה להיות קשורה בבן הזוג, הירידה ביילודה ועוד (אחדות, רמסיס, 2008).

ספיבק ואחדות (2010) מציינות כי לא ניתן להתעלם ממחקרים בהם עולה כי אנשים אינם חוסכים מהכנסתם הפנויה, נראה כי אנשים אינם יכולים לדמיין את תקופת הפנסיה ולכן הם נוטים לפעולות קצרות טווח בלבד.

יש הרואים בחיובם של העובדים והמעבידים להפריש כספים לפנסיה פטרנליזם ממשלתי. טענה מקובלת בעניין זה היא שהממשלה כופה חיסכון יתר על פרטים צעירים, דווקא בזמן שהם זקוקים ביותר להכנסה פנויה — כשהם מקימים משפחה, מתחייבים למשכנתא ובונים קריירה ודווקא קופות הגמל וקרנות הפנסיה מעודדות חשיבה לטווח ארוך של העובד (ספיבק, אחדות 2010).

לוריא (2010) מדגישה כי העלייה, כאמור, בתוחלת החיים של העובדים והן של בני-זוגם עלולה להטיל עול פיננסי כבד מאוד על מערכת הפנסיה בטווח הארוך היות ועשוי להיווצר מצב אשר בפועל ובשל העובדה, שתשלום פנסיה אמור להספיק לפנסיונר למשך שנים רבות, אך מנגד עולה כי מספר משלמי דמי ביטוח בפועל יקטן ביחס למספר הפנסיונרים. לכן חשוב מאוד בנתונים של היום להשיג כמה שיותר שנות עבודה מהעובדים במשק בעת חיי העבודה שלהם, כך שיזדקקו לפחות שנות פנסיה ויתרמו יותר הפרשות לטובת המערכת הפנסיונית. זו אחת הסיבות שבגינן הוצע להעלות את גיל הפרישה לשני המינים בהדרגה תוך מספר שנים.

היות ונושא זה הינו מורכב וחשוב לכל אזרח הרי שבעבודה זו בחרתי לבחון נושא זה ע"פ ראשי הפרקים הבאים:

1. עקרונות מערכת הפנסיה
2. מגמות מרכזיות בחברה הישראלית
3. הצגת הקשר בין המגמות והשינויים הפנסיוניים

העיסוק בפנסיה הינו עיסוק חשוב ועקרוני היות והפנסיה מטרתה לסייע לעובד להמשיך ולחיות ברמת חיים אליה היה רגיל במהלך השנים בהם עבד. אולם נראה כי עובדים רבים, במיוחד הצעירים, בשלב בו הם נמצאים בחייהם, אינם מתייחסים לנושא זה בצורה הראויה ואינם מבינים חשיבות הנושא. מצב זה הינו אחד הגורמים לכך, שניכר כי המדינה חייבת לנתב את העובד ולוודא כי יינתן אפיק פנסיוני אשר יתאים לכל עובד באשר הוא (פלג, 2007).